

Αρχαίο Κείμενο	Μετάφραση
[74.1] Διαλιπούσης δ' ἡμέρας μάχη αὖθις γίνεται καὶ νικᾷ ὁ δῆμος χωρίων τε ἰσχύι καὶ πλήθει προύχων· αἱ τε γυναῖκες αὐτοῖς τολμηρῶς ξυνεπελάβοντο βάλλουσαι ἀπὸ τῶν οἰκιῶν τῷ κεράμῳ καὶ παρὰ φύσιν ὑπομένουσιν τὸν θόρυβον. [74.2] Γενομένης δὲ τῆς τροπῆς περὶ δείλῃν ὀψίαν, δέισαντες οἱ ὀλίγοι μὴ αὐτοβοεῖ ὁ δῆμος τοῦ τε νεωρίου κρατήσκειν ἐπελθὼν καὶ σφᾶς διαφθείρειν, ἐμπιπρᾷσι τὰς οἰκίας τὰς ἐν κύκλῳ τῆς ἀγορᾶς καὶ τὰς ξυνοικίας, ὅπως μὴ ἦ ἔφοδος, φειδόμενοι οὔτε οἰκείας οὔτε ἀλλοτρίας, ὥστε καὶ χρήματα πολλὰ ἐμπόρων κατεκαύθη καὶ ἡ πόλις ἐκινδύνευσεν πᾶσα διαφθαρεῖναι, εἰ ἄνεμος ἐπεγένετο τῇ φλογὶ ἐπίφορος ἐς αὐτήν. [74.3] Καὶ οἱ μὲν παυσάμενοι τῆς μάχης ὥς ἐκάτεροι ἡσυχάσαντες τὴν νύκτα ἐν φυλακῇ ἦσαν· καὶ ἡ Κορινθία ναὺς τοῦ δήμου κεκρατηκότος ὑπεξανήγετο, καὶ τῶν ἐπικούρων οἱ πολλοὶ ἐς τὴν ἡπειρον λαθόντες διεκομίσθησαν	Και αφού πέρασε μια μέρα, έγινε πάλι μάχη και νίκησαν οι δημοκρατικοί εξαιτίας της ισχύος των θέσεών τους και επειδή είχαν αριθμητική υπεροχή- εξάλλου τους βοήθησαν με τόλμη και οι γυναίκες τους χτυπώντας τους ολιγαρχικούς με τα κεραμίδια από τα σπίτια και υπομένοντας το θόρυβο της μάχης, σε αντίθεση με τη φύση τους. Και όταν έγινε η υποχώρηση αργά το απόγευμα, επειδή φοβήθηκαν οι ολιγαρχικοί μήπως οι δημοκρατικοί, αφού κάνουν επίθεση, καταλάβουν το ναύσταθμο με τον πρώτο αλαλαγμό και τους σκοτώσουν, έβαλαν φωτιά στα σπίτια, που ήταν γύρω στην αγορά, και στις «πολυκατοικίες», για να μην έχουν οι δημοκρατικοί δρόμο προσέγγισης, χωρίς να λογαριάζουν ούτε δικό τους ούτε ξένο σπίτι, ώστε και πολλά πράγματα εμπόρων κάηκαν εντελώς και η πόλη κινδύνεψε να καταστραφεί στο σύνολο της, αν φυσούσε άνεμος τη φωτιά με κατεύθυνση προς αυτήν (δηλ. την πόλη). Και αυτοί, αφού σταμάτησαν τη μάχη, καθώς και τα δύο στρατόπεδα απείχαν από πολεμικές ενέργειες, τη νύχτα βρίσκονταν σε επιφυλακή- και το κορινθιακό πλοίο, όταν είχαν επικρατήσει οι δημοκρατικοί, ανοιγόταν με προφυλάξεις στο ανοιχτό πέλαγος, και οι περισσότεροι από τους μισθοφόρους διαφεύγοντας την προσοχή πέρασαν στην απέναντι στεριά.

ΕΡΩΤΗΣΗ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ : Ποια σκοπιμότητα εξυπηρετούν οι ρηματικοί τύποι: ὑπεξανήγετο και λαθόντες;

1. Δες αρχικούς χρόνους και ομορρίζα των αντίστοιχων ρημάτων:

- **ὑπεξανάγομαι** (ὑπο+ἐκ+ἀνά+ἀνάγομαι), ὑπεξανηγόμην, ὑπεξανάξομαι /ὑπεξανηγήσομαι, ὑπεξανηγαγόμην /ὑπεξανήχθην, ὑπεξανῆγμαι, ὑπεξανήγμην
ὑπό: κρυφά,

ἐκ: κίνησηβ από τόπο (ἐκ τῆς Κερκύρας)

ἀνά: κίνηση σε τόπο/ἀνάγομαι: βγαίνω στο ανοιχτό πέλαγος

- **λανθάνω**: ἐλάνθανον, λήσω, ἔλαθον, λέληθα, ἐλελήθην// λάθος, λήθη, λαθραῖος, ἀλήθεια, ἀληθής, λήθαργος, λησμονώ, λαθρεπιβάτης

λαθόντες: κρυφά, διαφεύγοντας την προσοχή, χωρίς να τους αντιληφθεί κανείς

2. ΓΕΝΙΚΑ: το κορινθιακό καράβι αποπλέει/φεύγει από την πόλη προς το ανοιχτό πέλαγος μεταφέροντας τους Λακεδαιμονίους πρέσβεις, μετά από την επικράτηση των δημοκρατικών στο νησί. Σύνθετο ρήμα με 3 προθέσεις = βραχυλογική και πυκνή διατύπωση του Θουκυδίδη. Επίσης, "λαθόντες" οι 800 μισθοφόροι των ολιγαρχικών φοβούμενοι για την ζωή τους πέρασαν κρυφά στην απέναντι στεριά.

Όλες λοιπόν οι πλευρές/σύμμαχοι/δυνάμεις των ολιγαρχικών, στην δύσκολη στιγμή, αποχωρούν και μάλιστα κρυφά και βιαστικά, εγκαταλείποντας αβοήθητους τους ολιγαρχικούς. Το κορινθιακό καράβι με τους Λακεδαιμονίους μεσολαβητές αποχωρεί, τη στιγμή που με την άφιξή του στο νησί είχε οξύνει τα πολιτικά πάθη και την εμφύλια αντιπαράθεση. Αποκλειστικός σκοπός του ξένου παράγοντα όταν αναμειγνύεται στο εσωτερικό μιας άλλης πόλης δεν είναι η προστασία των αδυνάτων αλλά η εξυπηρέτηση των δικών του συμφερόντων και μόνο!

Γραμματική

1. Αρχικοί χρόνοι ρημάτων και ομόρριζες λέξεις

βάλλω, ἔβαλλον, βαλῶ, ἔβαλον, βέβληκα, ἔβεβλήκειν//ομόρρ.: βέλος, βελόνη, βολή, βλήμα, διαβλητός, αδιάβλητος, διάβολος, περίβολος, περίβλημα, υποβολέας, απόβλητος, εμβόλιο, ἐμβλημα, αναβολή, παραβολή, ανυπέρβλητος, δισκοβόλος

ὑπομένω, ὑπέμενον, ὑπομενῶ, ὑπέμεινα, ὑπομεμένηκα, -κειν// μονή, υπο/παρα/διαμονή, μοναστήρι, μόνιμος, επίμονος

κρατέ-ω, ἐκράτουν, κρατήσω, ἐκράτησα, κεκράτηκα, ἐκεκρατήκειν//ομόρρ.: κράτος, κρατικός, κραταιός, κρατητήριο, ακράτητος, ασυγκράτητος, εγκρατής, εγκράτεια, επικράτηση, αυτοκρατορία, παντοκράτορας, κρατικοποίηση,

δια+φθείρω: διέφθειρον, διαφθερῶ, διέφθειρα, διέφθαρκα, διαφθάρκειν

διαφθείρομαι, διεφθειρόμην, διαφθεροῦμαι/διαφθάρησομαι, διεφθάρην, διέφθαρμαι, διεφθάρμην//ομόρρ.: φθορά, διαφθορά, διαφθορέας, διεφθαρμένος, φθαρτός, άφθαρτος,

2. Επανάληψη ευκτικής αορίστου: κρατήσκειν , διαφθείρειν

Ευκτική αορίστου κρατέω-ῶ	Ευκτική αορίστου δια-φθείρω
κρατήσαιμι	Δια- φθείραιμι
κρατήσαις/κρατήσῃας	Δια-φθείραις/διαφθείρῃας
κρατήσαι/κρατήσῃεν	Δια-φθείραι/διαφθείρῃεν
κρατήσαιμεν	Δια-φθείραιμεν
κρατήσαιτε	Δια-φθείραιτε
κρατήσαιεν /κρατήσῃαν	Δια-φθείραιεν/διαφθείρῃαν

Συντακτικές ασκήσεις

1 Να αναγνωρίσετε την ενδοιαστική προτάση του κειμένου(Να γράψετε από ποιο ρήμα εξαρτάται, πώς εισάγεται και πώς εκφέρονται γενικά οι ενδοιαστικές προτάσεις) .

2. Ποιοι εμπρόθετοι χρονικοί προσδιορισμοί αναφέρονται στις πράξεις των δύο αντιπάλων;

ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ ΕΝΔΟΙΑΣΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Είναι προτάσεις ΕΠΙΘΥΜΙΑΣ

ΕΚΦΡΑΖΟΥΝ το αντικείμενο ΦΟΒΟΥ ή ΔΙΣΤΑΓΜΟΥ ή ΕΠΙΦΥΛΑΞΗΣ

Δέχονται άρνηση «μη»

ΕΞΑΡΤΩΝΤΑΙ από:

Α) Προσωπικά ή απρόσωπα ρήματα που δηλώνουν = φόβο, όκνο, δισταγμό, ενδοιασμό, κίνδυνο, προσοχή, προφύλαξη, υποψία, φροντίδα, προσπάθεια κτλ.= φοβοῦμαι, δέδοικα ή δέδια, ευλαβουμαι, ὀρρωδῶ, ὀκνῶ, ὑποπτεύω, φυλάττομαι, ὀρῶ(=προσέχω, κοιτάζω), ταρβέω- ῶ (ανησυχῶ, τρομάζω, φοβάμαι) ως ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ αυτών

Β) ή απρόσωπες εκφράσεις με παρόμοια σημασία = δέος ἐστί, κίνδυνός ἐστί, ὑποψία ἐστί,... ως ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ αυτών

γ) όταν στα παραπάνω ρήματα τη θέση του αντικειμένου ή του υποκειμένου πάρει ουδέτερο αντωνυμίας τότε η ενδοιαστική πρόταση ακολουθεί ως ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ αυτών των λέξεων.

ΕΙΣΑΓΟΝΤΑΙ με τα =

Α) **μή -ὅπως μή** : όταν δηλώνουν φόβο μήπως γίνει κάτι το ανεπιθύμητο

Πχ. Δέδοικα μή μάτην τά τοιαῦτα λέγωμεν.

Β) **μή οὐ**: όταν δηλώνουν φόβο μήπως δε γίνει κάτι το επιθυμητό

Πχ. Ὑποπτεύομεν καὶ ὑμᾶς μή οὐ κοινοὶ ἀποβῆτε.

ΕΚΦΕΡΟΝΤΑΙ με (έγκλιση...):

α) ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ όταν ο φόβος είναι προσδοκώμενος.

Πχ. Φοβερόν μη στερηθῶσιν τῆς ἀρχῆς.

β) ΕΥΚΤΙΚΗ του ΠΛΑΓΙΟΥ ΛΟΓΟΥ μετά από ιστορικό χρόνο εφόσον το περιεχόμενο παρουσιάζεται ως υποκειμενικό και αβέβαιο και αντικαθιστά Υποτακτική.

Πχ. Ξενοφῶν ἔδεισε μή κακά γένοιτο τῇ πόλει.

γ) ΟΡΙΣΤΙΚΗ όταν ο φόβος παρουσιάζεται ως πραγματικός

Πχ. Φοβοῦμαι μή ἀληθές ἔστιν (=φοβάμαι ὅτι εἶναι ἀλήθεια)

δ) ΔΥΝΗΤΙΚΗ ΟΡΙΣΤΙΚΗ όταν ο φόβος παρουσιάζεται ως κάτι που ήταν δυνατό να συμβεί στο παρελθόν αλλά δε συνέβη.

Πχ. Ὀκνῶ μη περί της Μακεδονίας ἀν κατέστησέ μοι τον λόγον.

ε) ΔΥΝΗΤΙΚΗ ΕΥΚΤΙΚΗ όταν ο φόβος παρουσιάζεται ως κάτι που είναι δυνατό να συμβεί στο παρόν ή το μέλλον

Πχ. Προσδοκία οὐδεμία ἦν μή ἂν ποτε οἱ πολέμοιοι ἐπιπλεύσειαν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Όταν παραλείπεται το ρήμα φόβου, η πρόταση εμφανίζεται να εισάγεται με τα **ὅπως μη** ή **οὐ μη** και εκφέρεται με Οριστική Μέλλοντα ή Υποτακτική Αορίστου δηλώνοντας έτσι ισχυρή άρνηση. Μεταφράζουμε αποκλείεται να, ποτέ δεν θα... πχ. Οὐ μή γένηται τοῦτο.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΞΑΣΚΗΣΗ ΚΑΙ ΕΞΟΙΚΕΙΩΣΗ

1. Ὀκνῶ μή μάταιος ὑμῖν ἡ στρατεία γένηται

2. Δέδιμεν μή βέβαιοι ἦτε

3. Κίνδυνός ἐστί μή οὐ δυνηθῶμεν πρᾶξαι ταῦτα

4. Ἐγὼ τοῦτο φοβοῦμαι, μή διὰ τήν ἀπειρίαν οὐ δυνηθῶ δηλῶσαι ὑμῖν περί τῶν πραγμάτων

5. Οὐδέν δεινόν ἐστί μή ἐν ἐμοί στή ή διαβολή (στή= υποτ. β' αορ. του ἵσταμαι)

6. Μενέλαον εἶχε τρόμος μή τι πάθοιεν Ἀργεῖοι.

7. Ταρβῶ μή μοι Φοῖβος ἐξέλθῃ σαφής.

8. Φόβος ἐστί τοῖς γονεῦσι μή στερηθῶσι τῶν οἰκειοτάτων γηροτρόφων.

9. Τοῦτο δεινόν γίγνεται, μή πέσῃ πᾶσα ἡ Ἑλλάς.

10. Ἐφοβήθη τοῦτο, μή οὐκ ἔλθοι ή βοήθεια.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΟ ΚΟΥΙΖ

Βρείτε από ποιες λέξεις του κειμένου 3,73 παράγονται οι παρακάτω ομόρριζες στα Νέα Ελληνικά:

- αδιάβλητος
- λαθροκυνηγός
- παρείσακτος
- ανάπαυλα
- εμπρησμός
- ψυχοφθόρος
- εγκράτεια
- ελευθερία
- προσμονή
- δίλημμα
- σχέδιο
- παράλειψη